

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише напередні застережені.

Рекламації неопечатані в вільні від порта. — Оголошенія звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесенія по 30 сот. від стрічки.

Напастоване руско-католицкого епископату.

(Δ) Вчора подали ми голос д-ра Ол. Сушка звернений проти нечуваної напасти, з якою урядовий дневник «Народного Комітету», «Діло», в ч. 182 кинув ся на Є. Е. Митрополита Шептицького з нагоди виданої недавно куренди до руского духовенства. Напасти на Впр. Митрополита а також на інших наших Владик в радикальних і москвофільських часописах стали останніми часами сталою рубрикою, однак остання напасть «Діла» переходить всякі границі можливости і приличности найкрайніших поглядів і була би прямо неможливою в иншій культурній суспільности.

Др. Сушко напаятував належним способом сей журналістичний розбій, его дикість, злобу і нікчемність, з якою сей дневник накинув ся на честь нашого Архипастира, котрий ціле своє «я» з повною саможертвою віддав на услуги руско-кат. Церкви і народу.

До тих заміток, котрі певно з вдякою прийме всяка щира і своєї Церкві та народности віддана людина, хочемо додати кілька слів.

Передовсім зазначити годить ся, що Впр. Митрополит, як з самої куренди виходить зовсім недвозначно, заборонює «всім священникам втручатися без призволення дотичного пароха в справи, котрі відносять ся до его парафії або вірних в який небудь спосіб підпокуючий его авторитет».

Розходить ся тут отже о удержане поваги священника супроти его пастви і о карність, а на сторожи сего повинна стояти всяка організація, а вжеж найбільше Церква. До якого розладу або розстрою дійшло би, колиб н. пр. непокликаний і в школі або клясі не занятый учитель видавав розпорядки молодіжи без огляду на господаря кляси і на его повагу, колиб урядник якогось иншого відділу розпоряджував що иншого, як поручив начальник того відділу, колиб який небудь офіцер видавав прикази, які ставалиб в суперечности з приказами коменданта?!

Виданий для удержання авторитету і карности розпорядок зрозумілий для всякого чоловіка міг вразити хиба людей, котрі не признають ніякого авторитету, окрім свого власного, ніякої карности і звикли робити все «по своєму» і се характеризує вельми яскраво відносини і погляди серед рускої суспільности, бо

як раз причин нашої безсилности і наших неудач треба вловно глядіти втім, що кождий на власну руку хотів би рядити, кождий хотів би бути непомильним авторитетом.

Як раз з тої тяжкої і шкідної недуги вилічити і уздоровити наше духовенство, котре стоїть на чолі Церкви і народу, має намір видана куренда. А коли «Діло» покликуючи ся на Dziennik Polski, думає, що ся куренда вимірена проти т. зв. українського духовенства, то маємо на се докази, що також як раз вмішуване непокликаних священників москвофілів в приходські справи в Бродах, Маркополи і інших парафіях дали привід до сего а Ординарият станув тут на становищі предметовім і видав таку заборону до всіх священників.

Заборонює ся тут втручуванє без дозволу пароха в справи, котрі відносять ся до парафії або вірних, але тим не відриває ся зовсім духовенства від національної праці. Хто читав І лист пастирський Є. Е. Митрополита з 1900 р. п. з. «Християнська робота» «До рускої інтелігенції» (1906), «О виборах до парламента» (1907), той не посміє чогось подібного говорити, як написало «Діло», бож там дуже ясно висловлено про потребу просвіти і науки, яка повинна бути руска інтелігенція, який повинен бути патріотизм, але само про себе розуміє ся, що наш Архипастир мав на думці роботу християнську, котра не може подобати ся пп. Цегельским, Лозинским ітп. Алеж дуже часто буває, що як раз ті священники, котрі бувають голосними діячами по вічах і всяких зборах, по чужих парафіях, у себе дома занедбують і церкву і школу і инші справи, до котрих они передовсім покликани з свого обовязку. Моглиб ми навести численні приклади, але поміна sunt odiosa а пригадуємо лише обставини у нас загально відомі всім і тому передовсім jeder kehre von seiner Tür, а коли сповнить свій обовязок дома, тоді нехай ділає і на ширшій області, але в порозуміню і згоді та ладі, бо, як приповідка народна каже, лядом усе можна!

А коли пп. Цегельским і Лозинским не може припасти до вподоби така християнська робота народна в порозуміню і ладі, то нічого дивного, що они й духовну семінарію бажалиб по своєму зреформувати. Змаганє до основної науки богословської, котра повинна бути підвалиною образо-

ваня священників, виробленє свідомости і почутія обовязків священничих, се у них очевидно біготизм, приличне поведєнє питомців, наставляванє їх до послуху, чемности, приличности і карности — се по їх думці виховуванє на «вигідних паничів, відорваних від народного житя біготів, але не на діячів і провідників народу» (очевидно в розуміню Лозинських і Цегельських). Хто пригадає собі сумний стан духовної семінарії з перед кільканадцяти літ, той скаже певно: слава Богу, що минуло! бо з того для добра народу не виходив ніякий хосен, а навпаки велика шкода і було би вельми болючо відкривати ті давні рани нашої семінарії. А вжеж справді до повного безглуздя дійшло «Діло», накидаючись на псевдопатриотичну діяльність Митрополита за заснованє національно в повній індіферентної «Народної Лічниці», бо хиба хождий, хто знає сю інституцію, признає, що она є вповні нашою і для рускої убогої верстви вельми хосенною, але ті панове в своїй безмежній загорілости і заслїпленю очевидно мусять мати якісь спеціально радикальні українські рецепти, методи і ліки медичні. Ся загорілість стає доказом, що надають ся они до психопатичної обсервації і хиба тим можна собі пояснювати їх безглузді і злобні напасти.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Матеріали до політики Русинів від часу так званої «нової ери».

(Дальше).

III.

Довірочні збори львівських народовців в дня 9. січня 1892 р.

Посол Романчук здає справу з політичного положеня у Відні. На его гадку ситуація політична у Відні та сама, що давнійше, мимо виступу Гавча против Словинців, номінації Білівського директором державних залізниць і мимо іменованя міністром гр. Кінбурґа для лівиці.

Іменованє Кінбурґа рівнає ся капітуляції лівиці, котра думала, що прийде вже до керми. За ціну керми готова лівиця віддати Галичину Полякам, т. є. дати їм як найширшу автономію.

Що до справ руских:

В літі 1891 р. бесідував я з міністрами про потреби Русинів. Міністри прийняли наші постуляти радо, але казали, що будуть їх розсліджувати. Тепер (1892 січень) рускі справи трактують ся в міністерстві. По новім році

(1892) буде намісник покликаний до Відня, щоби обговорити руску справу.

Ми (посли) будемо дальше робити після програми, прийнятої нічем, але поступенно. На тепер поставили ми такі постулати:

1) Зміна системи правительства державного і краєвого супротив Русинів. Нарікання, що доси та система не змінила ся, оправдані. Але межі собою мусимо признати, що факти кривдження Русинів правительством стали рідші;

Мене (Романчука) запевнювано, що краєві влади мають поручене, поводитись з Русинами инакше. Надужитя властей будуть карані. Краєві влади знають вже, який дух в горі віє;

2) Повороту Русинів-урядників з Мазурщини на Русь. Я зібрав до того потрібні матеріяли. Около 300 наших людей є на Мазурщині. З тих 30—35 хоче переселитись на Русь. Декого вже перенесено (Гаврилова, Міськевича). Прийдуть ще: Заячківський, Бандрівський і другі;

3) Щоби у східній Галичині настановляти урядників, свідомих руского язика. О се запитувано вже з Відня. Намісник прирік се pro futuro, бо на разі се не дасть ся зробити. При розписуваню конкурсів будуть жадати знання руского язика. Буде іспитуюча комісія при намісництві;

4) Щоби державні влади до руских сторін писали з власної ініціативи по руски. Тепер вже оно, по змові, практикує ся. Намісництво пише вже рускими буквами, Рада шкільна краєва ще ні. Консисторії одержують вже з намісництва рускі письма. Так буде робитись поступенно, де урядники знають руске письмо;

5) Написи рускі по урядах і судах. Мене запевнено, що для більших староств вже написи (орли) готові з рускими написами. Що до судів, то през. Сімонович згодив ся на се в засаді;

6) Руска гімназія буде відкрита в Коломиї, а в Самборі повстане учительська, утраквістична семінарія з руским характером;

7) Війдуть в житє рускі школи вправ в Станиславові, Тернополі і при женьській семінарії у Львові;

8) Буде креована катедра рускої історії на львівському університеті;

9) Чотири правничі катедри рускі у Львові на університеті будуть активовані, скоро найдуть ся кандидати.

Про все те запевнювано мене і посла Барвіньского в компетентних сферах. Коли все те здійснить ся — буде успіх більший, як коли небудь був. Є ще надія на „Дністер“ і на державну лотерию.

Що до ситуації в парламенті: то гр. Таффе має більшість запевнену, більшу, як потребує.

Відносини руского клубу до інших клубів є добрі. Доказом того є прийняте внесення руского клубу на побільшене виборчої комісії на 36 членів. Лівниця голосувала против нас, бо звязала ся з Поляками. Отже з всего виходить, що рускі послы мусять в державній раді займати і на дальше дотеперішнє становище.

Я однакж не беру на себе відвічальности за все, що так стане ся. Намісник виїхав нині (9. I. 1892 р.) до Відня, щоби про все поговорити з міністрами. Є надія, що намісник згодить ся на все і що згадані справи будуть поладнані для нас корисно вже в найближшій часі, а навіть в найближших тижнях.

Правительство уважає нас тим одиноким сторонництвом, якого бажання треба сповнити. Таффе привік се зробити при дебаті в державній комісії, де я его інтерпелював. Він обіцяв се зробити головно в адміністративній дорозі. „Ich kann nicht genug dem Staathalter (Баденьому) dankbar sein, dass er die reichstrauen Elemente Galiziens für das Reich gewonnen hat“. Таффе похвалив навіть мов поступованє в бюджетовій комісії.

З сего виходить — сказав Романчук — що нам (народовцям) тут в краю не треба

роздроблюватись і не треба тратити духа. Народовці є малодушні, не вірять в свої сили.

Вязатись тепер з москвофілами, пошкодило би цілій акції. Теперішню ситуацію мусимо використати всесторонно.

(Дальше буде).

Австрія і орієнтальне питанє.

(+) Недавний зїзд короля Едварда з царем в Ревлю, заколот в Македонії і Альбанії, переселенє в Сербії і велико-сербский заговор, молодотурецкий рух і віднова турецкої конституції, конституційні змаганя в Босні і Герцоговині, зїзд короля Едварда з цісарем Вільгельмом у Фрідріхсгофі і з цісарем Франц Йосифом в Ішлю — всі ті події вказують, що орієнтальне виганє висуває ся з цілою силою на перший плян. З того часу, як Австрія заляла Босню й Герцоговину, стала она також Балканською державою, бо єї економічні й політичні інтереси сягають в обсяг Балкану, а події на Балканському півострові живійше доторкують ся Австрії, як кожної ишої держави і не перестануть відбивати ся на єї інтересах, поки там не настане якийсь лад.

Відновлена конституція турецка розбудила вправді великі надії, однакж як раз в сій хвилі годить ся зазначити, що розвязка орієнтального питання показує ся неможливою, як довго дипломатичні круги будуть держати ся окликів: „Удержанє за всяку ціну Туреччини“ і „Балкан для Балканських держав“. Перестрій Османської держави на основі відновленої конституції відповідно домаганям молодотурецкого сторонництва, могло би вправді забезпечити ненарушимість Туреччини, однакж покладані на се надії видають ся вельми слабкими.

Султана опанувало таке окруженє, котре при всій своїй поступовості не завагалоб ся его усунути, колиб від справді задумав перевести рішучі реформи особливо в Македонії і Альбанії і там ввести в житє рівноправність ісповідань і народностей. Музулмани вважають себе в тих краях упривілейованими і не хотять нічого чути про ніякі реформи, а християнські народи тамошні не спічнуть доси, доки не позбудуть ся турецкого ярма, хоч они сами між собою більше себе ненавидять і поборюють як Турків.

Туреччина зуміла своє панованє в Європі удержати лише з підмогою Альбанців, котрих з підмогою всемузулманських агентів підбурювала проти християн. Всяку реформу повинно би отже передовсім попередити розоруженє Альбанців, а візване до того викликало би повстанє Альбанців проти султана і довело би до великого заколоту. Досить глянути на Альбанію і Македонію, де мимо т. зв. турецкої конституції замість законів панує самоволя, насила і господарка турецьких властей, а на дневнім порядку убиства і грабованє, а у війську недостача карности. Все те є прояви, котрі виключають можливість залагоди загального розладу доси уживаними способами навіть — з підмогою турецкого парламенту.

При таких обставинах султан не зумів би в своїх європейських посідостях удержати ладу навіть тоді, колиб з Сербії, Болгарії і Чорногори не достарчувано все нового пального матеріялу. А тимчасом се відома річ, що в малих балканських державах єсть чимало ворохо-богих живел, котрі причиняють ся в турецьких провінціях до збільшеня і розгляду, коли в тих малих балканських державах панує найбільший нелад. Сербія, Болгарія і Чорногора самі ведуть важку бо-

ротьбу о своє державне єствованє. Особливо в Сербії, де що раз нове настає переселенє, панують вельми сумні політичні і народогосподарські відносини, а що раз від часу виринаючі вісти про убиство короля Петра кидають яскраве світло на тамошнє положенє. Останній процес в Цетинії і вислана звітдам заява на всеслав. зїзд в Празі (вимірена проти Сербії) стають певним доказом вельми заострених взаємин між Сербією і Чорногорою, а також Болгарією. Все те є роботою тих мужів, котрим Европа і балканські народи віддали культурне посланництво на Балкані, а они тимчасом пильнують лише своїх особистих справ.

(Конець буде).

Огляд часописий.

Народ бідує.

(Лист з радомського повіту).

(Дальше).

В сусідному з радомским — сквірському повіті є чимало цукроварень, куди бідний народ все сходить ся на заробітки; міста сї — Корнин, Ходорків, Яреповичі, Степок, Котельня, Волиця і інші. В сих містах розводять буряки для цукроварень і здавна вже робочий люд знаходить собі заробіток літної пори. „На буряки“ йде народ з нашого, радомського пов. Сього літа, коли заробітки скрізь уврались і коли скрізь напосіли злидні, сила робочого люду рушила „на буряки“. Чорні, змарнілі, обідрані, з далеких кутків — бували за 100 й більше верстов — довгою низкою йшли люди на сї буряки. Найшло їх туди сила і се, звичайно, понизило і без того малу заробітню плату, і дорослому чоловікови платили 20—25 коп. за день, та ще й на своїх харчах, бо економія харчувала селян тільки з свого села... Бувало так, що беть ся народ за сотню верстов, та ще й з підлітками, дістануть ся до тих бажаних буряків, а там або роботи нема і їх не приймають, або тамошні люди проженуть, бо, мовляв, і собі роботи мало... А на роботу брали тільки дорослих та дужих. Було і так, що здалеку йшов народ — йшли цілими семьями, а тут підлітків на роботу не приймали, і сї семії без копійки в кишені і без шматка хліба в торбі повертались назад, сподіваючись на ласку добрих людей... Заробітня плата через все те страшенно знизилась — бувало, що дорослому платили по 10 коп. в день за працю від сходу до заходу сонця!...

Та ще й звичай тепер такий завів ся на буряках, що коли дощ перебивав роботу, то людям і харчів не дають...

Такі то заробітки бідному люду. Піде він на ті буряки, прогаїть час, побуває по всіх економіях, порве одєжину, яка на нему була, дістане якоїнебудь хробоби — і ще добре, коли заробить троцячку, а то буває й так повернеть ся...

Ходять ще наші люди жати по великих економіях, але й сей заробіток не кращий за попередній. Багато людей, що пішли „на жнива“, повернулись до дому, бо ніде роботи нема: жниварка дешевша за живі руки. А люде сього не знають і йдуть, не переставаючи, обідрані й голодні, з далеких кутків за працю; ходять з одної економії в другу і скрізь їм кажуть одно:

— Роботи нема...

Не дають навіть, по старому звичаю, хліба шматок, коли нема роботи, як се робилось по економіях колись.

— Скільки народу тепер валить — казав оден управляючий людам, — що колиб давати кожному по шматку хліба, то довелоб ся й економії збутись...

Н О В И Н К И.

А коли люди і знаходили собі роботу на жнивах, то за дуже мізерну плату за копу (60 снопів) 25—30 коп., а копу в день нажне не всякий, особливо коли жито не густе.

Сподівались люди, що врожай буде — та надія даремна була. Жито вродило — та тільки у панів, де за землею більший догляд був, бо було за чим доглядати, а у селян вродило дуже погано: є такі ниви, що по них проходить чоловік і жита не толочить... Є такі десятини, що дають не більше одної копи... Правда, жито вмолотне — копа дає пудів 20 зерна, є колоски по 60—70 зерен, та тільки горе, що колоски сі можна перелічити на десятині. Добре вродило хіба тільки на третій частині засіяного поля.

Пшениці нїде зовсім нема, — на десятині*) чи й буде 1—2 попи. Ярини вродило менше, ніж торік, садовину багато гусїнь збавила і деякі садки стоять як деркачі.

Люди наші, що не мають своєї землі, все стають жати у пана чи у земельного селянина „за сніп“; звичайно дасть ся 7—8 сніп, а колись при гарнім врожаю жали і за 3—4 сніп. Тепер заробтний сніп такий, якого люди наші і не зазнають: 15—18!... Ще далеко до жнив ходили сумні чутки, що буде 20-ий сніп; звичайний до всього люд мовчав і чекав. І чутки сі справдилися. Велику надію покладали наші люди на жнива; декому таланить, особливо як в семі є чимало робучих рук, заробити декілька кіп жита, і се буває за допомогою в злиденному селянському житю. А тепер і се урвалось: вже по багатьох містах жнава відбули ся, жали всього 4—5 днів, бо сила народу вийшла жати, і бідні люди заробили не більше, як по пів копи, особливо вважаючи на 15-ий заробтний сніп.

Куди не кинеть ся селянин наш — скрізь одна злидота, скрізь платять єму за працю невинну стільки, що й на харчі не хватє. По економіях брали хлопчаків за погоничів, брали полоти пшеницю та просо — йшли хлопці і дівчата по 15—17 літ, і одержали по 10 коп. у день на своїх харчах, а працювали від сьвіту до вечера, та ще й пильнували так, щоб і завтра взяли їх до роботи... (Дальше буде).

*) майже два морги.

Матеріали до історії зносин Галичан з Буковинцями.

З листу Ос. Барвінського до Ол. Барвінського, з 21. лютого 1869.

Спровадив я Шкота 49 томів — цілий добре оправлений, з пересилкою стоїть 10 п., тільки шкода, бо Воробкевич взяв собі єго, а я тільки чи спати буду міг.

Ч. 122.

Лист із Воробкевича до Олекс. Барвінського писаний 24. II. 1869.

Друже милий!

Ти мені прокидавсь, чому до тебе не пишу; друже милий; як бись знав, який я занятый, то бігме того не казав. У працях і трудах минають мені дні, неначе часочки, а я й віддихнути навіть часу не маю.

Ти мя питаєш, чим так займаю ся, трудно то би тобі гарно сказати. Найбільше занимаю ся з церковною композицією, бомь заставь все безь порядку й основи.

Шо то не мале діло для гімназій, симінарій, даскалій й припірандівь осібні, для

— Календар. В суботу: руско-кат.: Матія Ап.; римо-кат.: Тимотея М. — В неділю: руско-кат.: Лаврентія м.; римо-кат.: Филипа.

— Руска гімназія для Гусятинщини. Звітам пишуть нам: На загальне домаганє всего населєня гусятинського повіту постановила організація повітова спершу заснувати приватну руску гімназію в Копичинцях; зважавши однакож, що більше торговельним місточком є Пробижна, дальше що много сіл, які можуть достарчувати великий контингент молодіжи до гімназій, є положені вокруг згаданого місточка, що в нїм є народна школа з язиком викладним руским, та що якраз в тій часті нашого краю на десять миль в округ нема вігде гімназій, постановлено в згаданім місточку заснувати гімназію і то в честь ювілею цїсаря Франц Йосифа I. Вєі кроки до здійсненя сеї гадки вже починені. Для введєня в житє сеї гімназій з днем 1. вересня заложено на разі тимчасовий комітет місцевий, котрого головою є місцевий парох о. Н. Теодорович, заступником бурмістр місточка др. Брандман, а секретарем п. Микола Бабин.

Вписє і принятє учеників до сеї гімназій відбудуть ся 25. с. м., то є вї второк перед полуднем на приходстві. Просимо вєі наших патріотів постарати ся, щоби вписало ся як найбільше число учеників, бо від сего буде залежати, чи гімназія має бути чи нї. Кождий ученик має прибути в товаристві батька або опікуна з метрикою або якимсь сьвідоцтвом. Много з нашої інтелігенції і селян вже поіппісували заяву, якою сурою зобовазують ся причиняти ся до удержаня сеї гімназій, аж до єї удержавленя. Просимо ласкаво, щоб як найбільше спїшило з помічю, бо тільки в просьвітї наша будучність. — За комітет: Микола Бабин.

— Слїдство проти судовиків в Сучаві ведене радником Червінським зі Львова наробило много шуму в прасі а постраху в судових кругах Буковини. Слїдство вже закінчене; будуть лише додаткові переслухваня. За побуту радн. Червінського в Сучаві засуспендовано радника тамошнього суду окр. Крістофа Якубовича, а проти пятох судових урядників переводить ся доходженє. Вісти про арештованє радника Максима Кобилянського в Чернівцях є неправдвї. Єго лише засуспендовано і то на донесєне якоїсь приватної сторони за справу, яка з сучавськими надужиттями не стоїть в нїякій звязи.

— Нова залїзниця зі Східницї до Явори. На-

місництво оповіщує, що ревізія траси проєктованої нормально-шляхової залїзницї зі Східницї через Кропивник новий і старий, та Ластівку до Явори (при шляху Самбір-Сянки) відбуде ся в днях 10. до 12. вересня с. р. рано.

— 3 тьми кромішної. Черновецька часопись „Народне богатство“ містить з буковинських Топорівців допись, яка порушує справу не чужу і по наших селах: В нашім селі Топорівцях, є багато таких сьвят, що їх люди самі собі завели. В тих днях то великий грїх робити на своїм господарстві. За то вільно робити на чужих. В сьвята наші люди пропивають багато грошей і годують пятикою ріжних лихварів і своїх і чужих. На то в нас сьвята, аби помагати лихварям. Та в нас є ще инша поведінка. На сьвята можна робити на клаку (толоку). В нас є на добрах гр. пр. фонду релігійного посесор Фішер. У зеленій вївторок скликав він топорівських людей на кладу, аби обсапали єму два лани кукурудзів. Зійшло ся того дня коло 300 людей, найбільше жінок і дївок. Сапали цілий день. Скрипка їм пригравала, бубен бубнив і робота йшла весело. Посесор їсти не давав. За то пили горівки, кїлько хто хтїв. Робили цілий день. А як вертали до дому, посесор вєім дав по топці (гусці) соли. Так сьвяткували в нас в Топорівцях. Собі грїх робити. А посесорови висапали два лани і троїли ся горівкою.

Оповідки.

— 3 Копичинець доносять нам: Заходом читальні в Гадинківцях відбуде ся в Копичинцях в „Народнім Домі“ в неділю дня 23. с. м. о 7. годині вечером представленє „Сватанє на Гончарівці“ на дохід маючої повстати в честь ювілею цїсаря нашого Франц Йосифа I приватної української гімназій в Пробижні. Просимо єсю нашу патріотичну інтелігенцію і селянство в як найбільшій числї явитись. — За читальню: о. К. Сомешицький, парох. М. Бабин.

— Іменованя. Др. Альойзій Вїняж, б. секретар львівського університету, став іменованій директором державного архїва при галицькїм намїсництві.

Наука, штука і література.

— Про артиста-маляра п. Северина пишуть нам: Між учениками покійного проф. Станіславського визначав ся надзвичайною чутливістю та оригінальним розумінєм краєвиду наш крайн Іван Северин. Ніколи не забуду хвилі, коли Виспянський і Станіславський в робітні краківської Акад. штук розглядали єго перш,

протівь стати клеветамь и очорненіямь нашимь братамь по вірі, но найбільшимь ворогамь, то єсть Ромунамь.

При нашихь засіданьхь неразъ и душно ставало, хтіли одні старші, щобъ у нашимь органі, котрий у маю виходити має, мова «Слова» употрїбляла ся. То мене зовсімь розгнівало и я не хотївь більше ніякого участи мати. Удадо ся мені й другимь нашу мову для поезій, повістокъ, для описокъ зъ природи підутримати.

Шо буде, будемь видіти, но нема братічку, сь кимь робити, опрочъ однихь вєі другі мертвими фігурами, ажъ жалє казати. И членівь не багато, Богзна це (чи) утримаємось, я лишъ жилаю, щобъ хочъ часопись виходила, щобъ хоть трохи сьвіту показати, шо ми жейемо.

Правопись етімологїчна.

Ти мені пишишь про Мартиновича. Про него я тобі вже писавь. Єму більши гроші вь голові, ніжъ література, хочєнь вінъ аби даровитий чоловікь на Буковині. Я надіюсь, шо він може дещоє для насъ напиши, але й то не можу безпечно сказати; шо ся тичить о надосланіє своїхь творівь до Правди, про то не можу тобі нічо написати.

(Дальше буде).

праці і вже тоді відкривали в них задатки на великого артиста. Описав кілька разів зводив я бесіду з проф. Станіславским на свого краєзнавця п. Северина і з приємністю слухав великих похвал, якими Стан. обсищував свого нового ученика. Але по році не стало знаменитого професора і п. Северин покинув Краків. Поїхав на Гуцульщину, звідси до Риму, а описав в Париж. Борючись з бідюю та недостатком збирав студії, рисовав невтомимо і малював свої прегарні пастелі. Тисячі праць зібрав у своїх теках. Розглядаючи їх, вірити не хочеться, що то робота одного чоловіка, таке їх множество і така різноманітність. Одні тільки мають спільне, а се — якусь надзвичайну чутливість і щирість. Немає тут примусу — нема шаблону, здається, що той чоловік якби малював тисячу літ, то все відкривав би нову, досі невідану красу. Деякі з тих праць виставив п. Северин в паризькому салоні. Вони поміщені в каталозі під числом 5572—5577. під написями: Etude de Rome, Etude d'Italie, Etude de Hautsuls і т. д. А що вони варті, найсвідчить факт, що про зовсім не звісного чоловіка, чужинця, Українця заговорила критика париска.

Знаменита „La Revue Moderne Universelle“ (за цвітень с. р.) помістила про нашого земляка дуже прихильну згадку, віщуючи йому гарну будучину. Ділимося вісткою про сей успіх нашого земляка та бажаємо йому дальших успіхів на славу української штуки а собі застерігаємо на будуче місце для ширшої розвідки про п. Северина. *Богдан Л.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

На Чорногорі.

Дзємброня під Чорногорю 13/8. 1908.

Заким зачну описувати сьогоднішню подорож і вражіння з неї, прошу ш. читачів спростити омибку попереднього листу, яка мені лучила ся ще з тамтого боку Чорногори над потоком Погорілець, в хаті п. Сумарука. Хата та стоїть не над потоками Пробіною і Погорілець, але над потоком Шибене, недалеко, де до него впадає Погорілець. З того виходить, що ми ночуючи в тій хаті чули шум Шибеного, а не Пробіни, бо Пробіна, що котить свої води аж з тамтого боку горба Ватанарки — на мапі військового, картографічного інстytutу стоїть написано „Warparaka“ — не може шуміти так грімко, щоби его було чути аж до Погорілець. На такий шум не поведуть її навіть хочби не знати як широко понята licentia poetica. Так отже я каю ся перед тими, що читають описи подорожній з мапою в руці, та перед тими, що знають терен, і прошу о відпущенні гріха. Тих, що читають без помочи мапи, я о прощенні не прошу, бо тим П. Т. особам є все одно, як я сей або той горб чи потік назву. Я міг би писати їм нестворені невилиці, коби лиш гладко, а вони брали би се за добру монету і були би вдоволені та ще й похвалили би мене.

До оправдання моєї омибки додаю ще і се, що я мої звіти пишу все в ночі, підчас нічлігу, коли всі утомлені товариші вже на оба боки сплять. Тож і не дивниця, що мені Морфей та цілоденна малтретация підсунула під перо хибну назву потоку.

Полагодивши мій вчерашній гріх, приступаю до опису нинішнього, себто шестого дня нашої прогульки.

Нинішній день 13. по черзі від початку місяця повинен бути неховний. Крім того моя подерта підошва та немилі сні не ворсжили на сей день нічо доброго. І дійсно сей день був зовсім инший, чим всі попередні. Совсе встало ясне і великим своїм огнистим оком цікаво придивляло ся відслоненим ґруням, кичерам, пляям та потокам, що довгий час були перед ним закриті хмарами та мраками. Я нетерпеливо дожидав нашого побережника, що поїхав з моїм черевиком до шевця. Нарешті по свіданню, зложенім в двох літрів молака і половини великого малая, принесено мій черевик, мої товариші вернули тим часом з величезної гати (клявзи) на Шибенім і ми рушили в похід на Пона-Івана.

Зараз за хатою зачали ми вступати на ґруню Погорілець, що становить неначе пер-

ший поверх Чорногори. Спочавши троха, пішли далі, обійшли стрімкий спад полонини Гропа (1773 м.), що становить другий поверх Пона-Івана і сіли відпочивати коло якоїсь стаї. Побережник, що йшов з нами, пішов в колибу, а за хвилину вийшов звідтам з якимсь молодим Гуцулом-вакарем. Кождий з них ніс в бляшанці молоко. Заким прийшли до нас, ми мали час оглянути сего вакаря. Одяг его був цілий чорний, від стіп аж до голови. Онучі і штани з чорного сукна, чорна мов ніч сорочка, намочена маслом аби не плодила ся „недзга“ і киптар почорнілий від поту, пороку і диму курної колиби. Руки чисті, але за те шия і лице чорнісінькі. Коли до того додамо ще гарну борідку і вусики та удатну крисану перевязану почорнілим шихом, що колісь був срібний, будемо мати менше більше вірний образ полонинного легіня, жвавого молодця, що ціле літо живе високо в горах, нераз самий, а нераз з одним, а найбільше з двома товаришами і обслуґує та пильнує худоби в полонині, доїть корови і вівці та робить сир або бриндзю.

Дальша дорога була дуже стрімка і тяжка. Величезні зломи камінюків застелювали цілий спад горба і ми мусіли перескакувати з одного на другий, вдираючи ся рівночасно в гору. Трудна се була дорога і для того від часу до часу треба було припочити, а за той час ми оглядали околицю. Заким ми ще вийшли понад доокресні горби, то здавало ся нам, що цілі Карпати то є оден величезний смерековий бір. Чим висше ми посували ся в гору, бори спадали чим раз глибоше в діл, а очам нашим представляли ся чим раз більше полонини покриваючі вершки горбів, так, що вся верхovina — себто всі верхи — без мала всіх доокресних горбів зливали ся в одну велику, фалісту леваду. Вкінці ще кількасот, ще кількадесят, ще кільканайцять кроків, ми перейшли скорим кроком і станули на східнім вершку Чорногори, Піп-Івані (2,026 м.).

Студений вихор нагадуючий зимну, погінду, пізну осінь ударив на нас, остудив в одній хвилі наші лица і руки, а ми отулені в манти стояли хвилину без слова, вдивляючи ся в прегарний не до описання вид розстелений перед нашими очима. Просто нас пасмо Чорногоря видне як на долони, аж до Говерлі, получене зі собою кам'янистим пляем. По заду, по лівім та правім боці нескінчене море неначе філюючих перед нами горбів. Лиш від семгородської та малярської сторони ще могучійші гірські великани сторчать думно в гору своїми синими верхами і заслонюють здалека нашому Піп-Іванови необмежене панованне над рештою его карпатских побратимів. Жаден голос, ніякий відгомон з долин не доходить на гору. Ніякий птах тут не літає, лиш орли та соколи смілим своїм летом кружляють високо понад верхом і бистрим оком слідають за добычею в долині. З деревини тут ані сліду нема. Навіть кедрини (Pinus Sembra) малих, повзаючих по землі, шпилькових корчів вже нема. Царство цвітів заступлене є лиш кількома їх родами. З тих по кілька жовтих та по кілька синих зірвали ми з обох боків, малярського та галицького і переховали на пам'ятку. Наш провідник сповнивши свою задачу виведенем нас на верх, попрощав ся з нами і скоро відійшов долі в потік Погорілець, а ми лишили ся самі. За одинокого товариша остав нам лиш студений вихор, що вів безпинно і переймав аж до шпика костий. Мимо того жаль нам було відходити, бо рідко коли лучає ся чоловікові дивити ся в світ з так висока. Рідко коли чоловік чує ся так малим супротив великанів природи, а рівночасно пізнає що є і сильний і могучий, коли потрафив сю дикую природу завоювати і приневолити єї щоби вона его потреби заспокоювала і хоч як могуча, хоч як величава ему підчинила ся, перед его волею покорилася і була его слугою. Тут на вершу Чорногори чує ся, що чоловік є паном сотворіня.

(Дальше буде).

Телеграми

в дня 21. серпня.

Новий Йорк. Межи білою а чорною расою в Зедин. Державах настали напружені відносини. В деяких місцевостях приходиться до расових розривів, що кінчать ся кроваво. В Чикаґо підчас бійки білих з мурвинами кілька осіб по обох сторонах погинуло, а багато було ранених.

Сідней (Австралія). Прибула ту американська флотя воєнна.

Кольонія. Kölnische Ztg доносить а Царгорода, що з причини випущеня на свободу всіх злочинців лучають ся тепер часті розбої і грабіжи.

НАРОДНА ГОСТИНИЦЯ.

Готель, реставрація і казарна — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 21. с. м.: др. П. Рондяк, Косів; В. Вергун, Цеблів; о. Ник. Стеткевич, Стінка; Стефан Дерко, Звиняч; Филип Крижановский, Відень; М. Бервидова, Рожнітів; Мих. Самборский, Витків старий; Марян Хомницький, Краків; о. Вол. Дорош, Вибраївка; Іван Шкотбард, Микуливіці; Д. Гнилянський, Липна; К. Стайніт, Буднів; Стефан Мудрецький, Чортків.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білінського в Збаражі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на спроти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шаліть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, уділяє позички на скрипти за інтабуляцією на 6 проц.; і сплату розкладає на 10 до 15 літ (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Веколі приймають ся тільки 3 місячні, з 3 підписами, на 6 проц. до 7 проц.

Членами можуть бути позичку і дістати тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні цілі квоту 45,835 корон.

Вкладки	2,795,188 К.
Позички уділені	3,410,684 К.
Удїли членські	234,398 К.
Цінні папери	130,452 К.
Фонд резервовий і інші	45,842 К.
Львокаші	182,206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станіславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станіславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділі означені †.

